

Asia: VN/20317/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi koulutuskorvauksen lakkauttamista koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Tehy vastustaa koulutuskorvauksen lakkauttamista. Tehy yhtyy palkansaajakeskusjärjestöjen ja KT:n eriävissä kannanotoissa esittämiin perusteluihin.

Koulutuskorvauksen tarkoituksena on parantaa työnantajan mahdollisuuksia järjestää työntekijöilleen ammatillista osaamista kehittävää koulutusta. KT:n lausumalla tavalla esitysluonnoksen esityksen kappaleessa 2.4 mainitut valtion rahoittamat muut korvaukset sote- ja kasvatusalueille eivät ole vertailukelpoisia koulutuskorvaukseen nähden. Kappaleessa mainitut korvaukset ovat kompensatiota hyvinvointialueiden velvollisuudesta järjestää terveydenhuollon tutkimukseen johtaviin koulutuksiin sisältyvää pakollista harjoittelua ja siihen liittyvää opetusta ja ohjausta. Koulutuskorvaus taas mahdollistaa työuran aikaista osaamisen kehittämistä enintään kolmen koulutuspäivän kustannusten korvaamiseen. On harhaanjohtavaa käsitellä kohdassa 2.4 käsiteltyä valtion muita korvauksia sote-alalle tässä asiayhteydessä, kun noilla muilla korvauksilla ei ole mitään tekemistä niiden työnantajien kustannusten kanssa, joita koulutuskorvaus kattaa.

Kuten palkansaajakeskusjärjestöt ja KT ovat tuoneet esiin, koulutuskorvausjärjestelmä on ollut toimiva ja tarpeellinen sote-alan ammattilaisen työuran aikaisen ammattitaidon ylläpitämiseksi. Lakiluonnoksen viittaukset koulutusvähennyksen lakkauttamisen syistä ja perusteista eivät liity koulutuskorvauksen toimivuuteen, tarpeellisuuteen tai lakkauttamisen vaikutuksiin.

KT toteamalla tavoin koulutuskorvauksen lakkauttaminen vaikuttaisi etenkin kuntien ja hyvinvointialueiden taloudellisiin edellytyksiin järjestää koulutusta. Esityksessä todetaan, että Työllisyysrahastolta saatujen ennakotietojen mukaan vuoden 2025 korvauksesta yli 77 prosenttia maksettiin hyvinvointialueille ja kunnille. KT:n näkemyksen mukaan on selvää, että osaamisen kehittämiseen suunnatun taloudellisen tuen poistamisella olisi vaikutuksia koulutusten

järjestämiseen vähentävästi. Yhteisvaikutuksena aikuiskoulutustuen lakkauttamisen kanssa työssäkäyvien mahdollisuus kouluttautua kaventuisi erityisesti sote-, kasvat- ja opetusaloilla. Tehy yhtyy KT:n arvioon.

Jo nyt sote-alan henkilöstöllä on ollut näiden työnantajien säästöpaineen alla vaikeuksia päästä tarvitsemiinsa koulutuksiin, ja nuo vaikeudet tulevat lisääntymään, kun säästöpaineen alla olevat työnantajat katsovat yhä tarkemmin mitä koulutusta sote-alan henkilöstölle on vara antaa. Sote-alan työntekijöiden ammattitaidon ylläpito ja kehittäminen on ammatillisen kehittymisen ohella myös asiakas- ja potilasturvallisuus- ja työn tuottavuuskysymys. Työelämän murros, digitalisaatio ja mm. tutkimus- ja hoitomenetelmien kehittyminen ovat entisestään lisänneet sote-alan työntekijöiden tarvetta ylläpitää ja kehittää osaamistaan.

Suomen julkinen terveydenhuolto on ennen näkemättömässä säästöpaineeissa ja hyvinvointialueet henkilöstöineen ovat muutosneuvottelukierteessä. Kolme hyvinvointialuetta on asetettu valtioneuvoston arviointimenettelyyn. Muun muassa Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen johto on todennut medialle kesäkuussa 2025, että ”hyvinvointialueen taloustilanne on siinä pisteessä, että valtion on puututtava asiaan, koska asukkaiden peruspalvelut ovat vaarassa” (Uusimaa 17.6.2025). Tähän nähden esitysluonnoksen vaikutusarviot ovat täysin virheelliset, kun arvioidaan, ettei koulutuskorvauksen lakkautus todennäköisesti tarkoittaisi työvoiman kouluttautumisen olennaista vähentymistä. Hyvinvointialueiden talouden realiteetit ovat sellaisia, että tämän muutoksen heikentävä vaikutus hyvinvointialueiden henkilöstön koulutukseen pääsemisen heikentämiseksi on itsestäänselvyys. Pakollisia koulutuksia hyvinvointialueet jatkossakin mahdollistavat työntekijöilleen pakottavan sääntelyn sanelemana, mutta kaikkea muuta hyödyllistä ja tarpeellista koulutusta vähennetään, jos koulutuskorvaus lakkaa.

Esitetty koulutuskorvauksen lakkautus kumuloi ammatillisen kouluttautumisoikeuden heikennyksenä yhdessä aikuiskoulutustuen lakkautuksen kanssa samoihin työntekijöihin samoilla julkisilla naisvaltaisilla ammattialoilla, ja etenkin sote-alalla. Esitys on myös ristiriidassa hallituksen yleisen koulutuspolitiikan kanssa, kun työuran aikaisen kouluttautumisen on haluttu yhdistyvän aiempaa vanhemmin työssäolojaksoihin, mitä koulutuskorvaus on nimenomaan mahdollistanut työnantajille.

Julkisen sektorin sote-alan ammattilaisten ammattiosaamisen ylläpidon ja kehittämisen vaikeuttaminen, joka olisi koulutuskorvauksen lakkautuksen väistämätön seuraus, ei ole vastaus sote-alan moninaisiin kehitystarpeisiin, vaan se päinvastoin pahentaisi sote-alalla jo tunnistettuja ongelmia etenkin pidemmällä aikavälillä, kuten KT on eriävässä kannanotossaan tuonut esille.

Tehy ry